

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nova dača.

V dunajskem državnem zboru snujejo libe-
ralni poslanci novo dačno postavo. Njeni na-
men je, urediti dačo od poslopij ali hiš. (Ge-
bäudesteuer). Ni dvomiti, da bo sprejeta. Na-
gledimo si njo!

1. V naših davkarskih zadevah je mnogo
nereda. Treba je le pogledati v dačne knjižice!
Tako zvane naklade (Zuschläge) presegajo redne
davke. Naklade so zopet: redne in izredne,
tedaj vse skupaj precej neredno. Vrh tega
davki sploh niso več povsodi pravično razdeljeni.
Eden posestnik plačuje preveč, drugi pa pre-
malo. Kajti zemljišča in njih obdelovanje in do-
hodki so se s časom jako spremenili. Kder je
poprej bila njiva, je morebiti zdaj slabo hrastovje
ali borovje. Ali kder je poprej bil slab pašnik,
zdaj zlahka vince zori. Naposled je na tisoče
ljudi, ki imajo mnogo in lepih dohodkov, za dr-
žavne stroške pa ničesar ne plačujejo, med tem
ko so hišni gospodarji po mestih in gruntni po-
sestniki na deželi z davki sploh preobloženi.
Tukaj je tedaj krvavo potrebno, da se nalaganje
davkov pravim dohodkom prebivalcev primerno
uredi. V ta namen je izišla že ena postava in
sicer l. 1869., ki uravnava dačo od zemljišč
(Grundsteuer). Postava pa še ni zvršena, ker še
nova cenitev zemljišč in njihovih dohodkov
povsodi končana ni. Tej postavi podobna je nova
dačna postava od poslopij ali hiš. Prva bo
predrugčila zemljiščni davek, druga pa uredila
po mestih in trgih davek od najemščine pri hišah
(Hauszinssteuer) ter dozda jo dačo od hiš na de-
želi (Hausklassensteuer) nadomestila z novo
dačo. Tej postavi bodo potem sledile še druge,
namreč: postava gledé obrtniške, obrestne, dohod-
ninske in glavninske dače. (Erwerb-Renten-Ein-
kommen und Personalsteuer). Tako bo vse dav-
karstvo pri nas preurejeno.

2. Na deželi se sploh ne more pobirati dača
od najemščine. Vsaj navadno kmet hiše ne daja
v najem (štant). Zato so pa za Marije Terezije

cenili hiše po njih vrednosti, in skušali zvedeti
svoto denarjev ali kapitala, katerega bi kdo dal,
ako bi se hiša prodala. Od tega kapitala so po-
tem odbili polovico za popravo itd. hiše. Od
druge polovice so pa računili dačo. Ker pa niso
vse hiše enako drage, zato so njih razdelili med
12 vrst. (Klassen). V prvo, drugo itd. vrsto so
se postavile najbolj drage, v edenajsto in dva-
najsto pa najbolj slabe hiše. Vendar kmalu se
je kazalo, da je dačo jemati od polovice kapitala
bilo — preveč. Zato je cesar Jožef dal $\frac{5}{8}$ od-
biti in le od $\frac{3}{5}$ hišne vrednosti dačo računati in
pobirati. Nova postava pa namerjava ta način
popustiti in dačne procente računati le od dobička
ali haska, katerega vsak hišni gospodar od svoje
hiše ima. Z drugimi besedami: prišla bo cenilna
komisija in bo cenila, koliko bi hišni gospodar
najemščine (štant) dobil, ako bi njo komu v najem
ali štant dal; ali koliko bi gospodar sam moral
plačati, ako bi v tuji hiši prebival? To je njegov
dobiček od lastne hiše; in od tega dobička se
bode računila nova hišna dača. Za popravo hiše
se bode odbijalo 30 procentov. Vendar koliko
procentov se bode od ostalih 70 procentov raču-
nilo za dačo, tega nova postava ne pove. Cenila
in dači podvrgla se pa bodo vsa poslopja, vse
hiše, kderkoli ljudje prebivajo: od belega
gradu na zelenem griču do revne bajtice na visoki
planini. Kmetski človek ne bode skoro nikder
imel prostora, kamor bi trudno glavo položil, ki
nebi bil z dačami obložen. Izvzeta so nekatera
poslopja n. p. uradnije, bolenišnice, šole in cer-
kve. Vendar fajmošter bo imel davka oproščeno
le hišo, kder krstne in mrtvaške bukve piše, toda
od hiše, kder spi ali prebiva bo pa plačeval. Uči-
telj, ki prebiva v učilnici, je oproščen, drugod bo
pa dačo plačeval — sicer ne on, pač pa — okrajno
svetovalstvo.

3. Imenitno prašanje pa je: ali se bodo
po tej postavi dače pri kmetskih ljudeh povišale
ali znižale? Denarni minister je trdil, da bodo
dače gotovo znižane. Rekel je, da na primer
tisti, ki je dozda j plačeval hišnega davka 1 gld.

63 kr. bo za naprej imel le 1 gld. 40 kr. v dačnih knjižicah zapisanih — tedaj celih 23 — kolika dobrot — krajcarjev menje. Vendar komaj je minister besedo končal, vstane poprejšni denarni minister — tedaj človek, ki stvar dobro pozna — namreč poslanec pl. Plener in pravi, da se minister vara: dače se ne bodo znižale, ampak pomnožile in človek, ki je dozdaj plačeval 1 gld. 63 kr. bo po novi postavi dobil naloženih 2 gld. 80 kr., tedaj ne 23 kraje. menje, ampak 1 gld. 17 kr. več. Drugi in sicer neoliberalni poslanci pa so trdili, česar njim nihče ni zamogel izpodbiti, da vsa nova postava meri na to, da se hišni davek po mestih in trgih zniža, in za toliko na kmetске hiše preloži. Svojo mnenje so tudi dokazovali. Rekli so: ako se pri hišni dači v mestih in na kmetih enako velik znesek, namreč 30 procentov za popravo odbija, potem pride na kmeta več, na mestjana pa menje davka. Kajti hiša v mestu donaša 50, 100, 500, 1000 gld. in više najemščine ali štanta, med tem ko kmet od svoje hiše drugega dobička nima, kakor da sam v njej prebiva. Minister je ugovarjal, da hiša v mestu več za popravo potrebuje, kakor na deželi. No, to je resnično! Vendar mislimo, da od hiše bolj lahko dače plačuje, ki ima zraven svojega stanovanja v njej še lep dobiček, kakor pa kmet, ki razun stanovanja od svojo hiše nima — nič.

Očetje novi dačni postavi so liberalci. Liberal pa se reče: radodaren. No, in nova dačna postava je radodarna; kaj ne?

Kedar bode nova cenitev hiš razpisana, tedaj bo „Sl. Gospodar“ zopet o tej postavi spregovoril in kmetiskim ljudem povedal, kako se imajo takrat obnašati.

Cerkvene zadeve.

Preganjanje sv. Cerkve na Ruskem in Pruskem postaja čem dalje, tem grozovitnije, ter za toliko hvalisano evropsko omiko — sramotno. Ondi pretepljejo Katoličane do krvavega ter njih v rusko staroverstvo posiljujejo. Tukaj pa hočejo Luterani združeni s frajmaurerji, neverniki in odpadniki katoličanstvo popolnem zatreti. Mnogo smo že o tem preganjanji govorili. Toda nova postava, katero zdaj zoper Katoličane snujejo, presega vse poprejšne po svoji neusmilnosti. Leta 1816. je pruski kralj pri sklepu dunajskega miru dobil veliko milijonov Katoličanov pod svojo oblast. Ob enem se mu je veliko cerkvenega premoženja izročilo. Zato pa se je moral kralj zavzeti, da bo iz državne kase duhovenstvo plačeval. To kraljevsko besedo hočejo zdaj prelomiti. Kolika krivica! Hočejo na eden hip dozdajno plačo ustaviti vsem kaplanom, župnikom, korarjem škofom in nadškofom. Kolika ostrost! Katoličani, blizo 15 milijonov njih je, so tedaj začeli pogovarjati se, kako bi zamogli toliko denarja nabrati,

da bi obresti zadostovale potrebam duhovenstva. Denar so namislili v angleško banko vložiti, kamor pruska roka segniti ne more. Toda zagriženi nasprotniki namislijo, pobiranje denarjev pod ostro kaznijo prepovedati. Koliko trinožstvo! Tako zadevljejo luteranski, frajmaurerski in neverni brati lastnim svojim bratom, ker se ti držijo katoliške vere. In abotni liberalci še vedno reglajo, da se kat. Cerkva nikder ne preganja!

Münsterskega škofa so te dni beriči ali žandarji iskali, pa ga niso doma našli. Kajti blagi škof se je daleč proč v neki vesi pri bolenikih mudil, ker so ondi 2 kaplana in fajmoštra v kajho zaprli. Misliti se da, kako bo Katoličanom srce bolelo, kedar bodo videli svojega škofa od bole-niške postelje po beričih gnati v zapor!

Veseli glas nam dojde iz Severne Amerike. Od ondot prosijo papeža, da ustanovi 4 nove škofjske sedeže, ker dozdajni ne zadostujejo več množini Katoličanov, ki vedno narašča. Pij IX. so ondi že čez 40 škofij osnovali. To nam je veseli glas in sladko tolažilo v dobi, ko našo sv. vero drugod toliko napadajo in njeno uspešno delovanje po nepotrebnih, neopravičenih in sovražnih postavah branijo in ovirajo!

Bratovščina sv. Cirila in Metoda ima v cerkvi sv. Jožefa pri čč. oo. Lazaristih nad Celjem svojo glavno svetišče in altar za vse Slovence. Vsako leto se god predragih nam apostolov slovesno obhaja. Število udov še vedno raste. Ondi vpisanih je 20.500. V matičnih knjigah, ki se hranijo v mariborskem semenišču pa njih je 156.740 udov; tedaj vseh skupaj 167.240, ki vzajemno molijo, da bi preganjanje katoliških Kristjanov med Slovani nehalo in skoraj bil en hlev in en pastir. —

Kn. škof. dijaško semenišče Maksimilijanum-Viktorinum v Celji je prenehalo. Hiša se je prodala za 28.000 gld. Za pohištvo se je spečalo 490 gld. Vse premoženje Maksimilijanuma znaša 45.304 gld. Viktorinum pa ima 24.499 gld. v denarjih, potem 3 vinograde in hišo v Mariboru, ki daja 500 gld. letne najemščine. Ker semenišča prav za prav nimamo, zato se pa dijaki celjske, mariborske gimnazije podpirajo z denarji. Med celjske dijake se je pretečeno šolsko leto razdelilo 651 gld., med mariborske 836 gld. in med ptujske 183 gld. Največja podpora znaša 94 gld., najmenjša 4 gld. Odkar se je semenišče prestavilo v Celje in naposled razpustilo, mu skoro nihče ničesar več ne sporoči.

Društvo sv. Mihaela je v nedeljo obhajalo na Dunaji sijajen shod. Više 3000 Katoličanov je se sošlo; mladi in stari, moški in ženske, prosti obrtniki in visoki gospodje. Med njimi bila sta

2 kardinala, 2 škofa, papežev poslanec na cesarskem dvoru, 2 kneza Windischgrätza, knez in kneginja Lichtensteinska, potem grofa Ferdinand (mariborski) in Henrik Brandisa. Govorniki: grof Pergen, kardinal Rauscher in Schwarzenberg, grof Leon Thun in c. kr. uradnik Černy so v navdušeni besedi razlagali namen društva. Sv. Michael, knez nebeških duhov, vojskovodja angelov zoper luciferja, pokrovitelj sv. katoliške Cerkve, je tudi izvoleni patron ovemu društvu. To pa po pravici. Kajti ono ima blag namen braniti in zagovarjati sv. Cerkvo in njenega vidnega poglavarja Pija IX. Ono si prizadeva pri nas vzbujati, oživljati in krepiti nekdajno katoliško zavest in krščansko prepričanje. Kako srečno v tem napreduje, to kaže sijajni shod na Dunaji. Sv. očetu v pomoč pa je preteklo leto nabralo 16,280 fl. Tudi naša škofija se je udeležila z doneskom, če se ne varamo, 860 fl.

Spovedni listki za sv. leto slovenski s podobno sv. očeta Pija IX. na prvi in s primernimi besedami na drugi strani tiskani se dobivljajo v društveni tiskarni v Gradcu (Vereinsbuchdruckerei). 1000 za 2 fl. 50 kr. Slovenskim dekanom se bodo poslali na ogled.

Gospodarske stvari.

Rez v vinogradu.

Čas je pred durmi, da se delo v vinogradu začne. Jedno prvih in najmenitnejših del je rez. V raznih krajih se trs razno reže. Jedna najnavadnejših rezi je pa rez v glavo, kakor se navadno na Avstrijskem pa tudi po drugod reže. S kratkimi besedami se ta način rezanja da tokole opisati:

Rozge, ki vsako leto iz deblja ali glave izrastejo in ki so glavi najbližnje in najmočnejše, se na 2—3 očesa dolge reznike porežeje. Koliko reznikov gre na jedni glavi puščati, to je odvisno od različnih okoliščin. Gledati gre na starost trsa, na sorto in na moč trsa in zemlje. Če je trs še mlad, se mu sme le malo reznikov puščati. Ko se je zadostno, okoliščinam primerno število rozeg izbralo in sicer najmočnejših, in najkrepkejših, potem se vse slabe mladike in rezniki, kateri zadnjo spomlad niso bili pognali in se tedaj vsušili, tik deblja odrežejo.

Vse to, kar se je zdaj povedalo sicer, vsak razumen vinogradnik sam dobro ve. Vendar je po naših vinogradih dosti takega trsovja, kteremu se na mah pozna, da se ž njim ni prav ravnalo. Vzrok temu slabemu pogledu trsovja se nahaja v pomanjkljivi, in reči smemo, dostikrat brezvestni rezitvi. Ne zastoj toraj kažejo viničarji dostikrat na ost vinjeka rekoč: „Tu nosi viničar marsikak štartinjak vina.“ Res je taka. Marsikak štartinjak gre že brž po nemarni rezitvi v zgubo.

Poglejmo si tak trs, kakoršnih obilo po vinogradih sem ter tje nahajamo. Najprej je znamenito, da je polovica trsa suha. Nahajamo popolnoma suh mrtev les. Na drugi strani, dosti manjši, je še mali del trsa zelen in more hrano sprejemati in sok dalje peljati. Površje glave je polno suhih reznikov, ki so votli in ki mrčesu za skrivališča in gnjezdlišča služijo. Kmalu se polnijo z mokroto in tako gnjilobo pospešujejo ter v kratkem cel trs vničijo.

Vrh tega je cel trs dostikrat z mahom in lišajem prepreden tako, da se od takega trsa pač ne more močnih rozeg in obilnega sadu pričakovati. —

Kako pa je trs tak postal?

Povod k ti mršavosti moramo iskati v pomankljivi rezitvi in pa v tem, da se trs nesnage ni očistil.

Če napake, ktere se tu navadno godijo, posamezno pregledamo, najdemo, da se rozge dostikrat ne na 2—3 očesa, ampak trdno na jedno oko režejo. To oko se lahko po marsikterem pokonča in tako trs rozeg in sadu oropa.

Druga napaka je ta, da se rez sama ne napravi nekoliko nad očesom, ampak trdno nad njim, kakor se o tem vsakdo, ki ima oči pod čelom in um pod lasmi, lahko prepriča. Oko je tako poškodovanju popolnoma izpostavljeno. Les blizo očesa se posuši in črstva plast lobja med lesom in skorjo ne more več soka sprejemati in očesa do gnanja pripraviti.

Tretja napaka je ta, da vinogradniki starih mrtvih reznikov in rozeg, ki niso za sad, ne odrezujejo tik lesa, ampak skoraj vsikdar neki tumpek puščajo, ki se potem usuši. Ker pa ima trs, kakor navadni bezeg ali oreh, širok, debel stržen, postane potem trs pogostoma votel. Ta votlina služi mrčesu v skrivališče in gnjezdlišče, dež se v njej nabira, tumpek začne gnjiti pa ž njim vred tudi pod njim ležeči les. Še večkrat se z tumpekom vred tudi trs usuši.

Četrta napaka je ta, da se trs maha in lišaja, ki se v več letih na trsu zaredi, ne otrebi, kakor je to pri sadunosnem drevju navada.

Slednjič dostikrat opravljajo to imenitno delo tudi otroci, ki ne vedo, kako in zakaj morajo tako in ne drugače rezati.

Iz tega smo toraj videli, da slabo stanje mnogih trsov izvira iz slabe nemarne rezi. Povedali smo tudi, kako tem napakam v okom priti. Lahko bi kdo ugovarjal, da se spomladi toliko dela nakupiči, da mora kmetovalec vesel biti, če s časom le nekoliko shaja in da se ne more na vse malenkosti gledati. Ali rez je tako važno in imenitno delo, da je treba, če čas ne seže, še drugih delavcev najeti, ki to opravilo vestno izvršujejo. Veče stroške povrne obilno branje. Trs ostane zdrav, živi dva-, trikrat toliko let in poganja zdrave in krepke rozge, ktere trud z obilnim grozdem vračajo. Tako v dobrem, zdravem stanju držani

trsi tudi drugim boleznim in trsnim sovražnikom niso toliko podvrženi.

Toraj vinogradniki režite skrbno in vestno, snažite trs in varujte ga mrčesja in plačilo ne bode izostalo!

Rona ali pesa.

Ni boljše krme za živino med korenstvom, kakor je rona ali pesa. Rone je več sort. Po različni podobi njene korenine je ali podolgovata, ali obla ali ploščnata ali okrogla. Razun teh poglavitnih sort se pridelujejo še druge kakor orjaška rona, obe z rudečim mesom, v gospodarstvu od mnogih visoko obrajtani.

Nekteri kmetovalci dajajo sicer tistim sortam pred drugim prednost, ki imajo, prav gosto, veliko in obilno metenico, češ, da obrano perje mnogo druge zelene hrane zaseže. In res malim gospodarstvom pridelek perja včasih veliko koristi. Vendar pa se mora pri vsem v poštev jemati tudi to, da večkratno obiranje perja ali metenice škoduje rasti korena, ker se tako rastlini odjemlje sposobnost, preobilno vode v podobi para ali puha zraku povračati na mesto nje pa druge snovi, ki so razviku in rasti korena potrebne, na se potegovati, kar gotovo pridelek zimske klaje neobhodno in izdatno zmanjša. Potrgovanje prja se mora zmerno goditi in se ne sme prej začeti, ko so koreni svojo popolno velikost in debelost dosegli; tedaj blizo teden dni predno se začne rona kopati.

Dokler so dnevi še topli, metenica še črstva in zelena in celo življenje rastline še v polni delavnosti, se snovi še vedno narejajo, iz perja v koren prehajajo in se tam nabirajo.

Kako se rona ali pesa seje in zasaja, to je menda vsem znano. Tem bolj pa moramo poudarjati, da rona le takrat rodi, ako se v ilovičasto, dobro preorano, nekoliko z apnom pomešano zemljo sadi. Vrh tega potrebuje prosto in solučno lego, kar mnogo pospešuje spreminjanje snovi po rastlini in debelosti korena.

Kdor hoče obilen pridelek rone ali pese, mora zemljo za njo že jesen prej globoko preorati. Če se pesa za siljem sadi, se strn le plitvo preorbe in še le mesec dni pozneje globoko preorje. Če je zemlji treba gnoja, se more gnoj nekoliko časa le bolj plitvo pod prst spraviti. Vendar pa najbolje kaže peso za strnjo, kateri je bilo prej bogato pognojeno, saditi. Dobro je po zimi gnojnico na njivo voziti in tako zemljo ž njo močno in krepko storiti.

Kdor pa pesi na že pogojenem strnišču vendar le še gnojiti hoče, ta bode najbolje storil, ako z umetnimi gnojili postavim z superfosfatom ali kalijevo soljo gnoji. Spomladi se njiva preorje, povlači in povalja, da prst po takem pripravljanju prav prhka postane.

Pri izkapanju pese se jeseni dostikrat napačno ravna. Pesi ali roni, ki se hoče za zimsko

porabo ohraniti, se pogostoma metenični mrček s ploščico pese vred odreže, kar pa ne kaže na nobeno stran. Po okoliščinah postane tako obrezana rona netrežna in živini tudi manj prijetna.

Boljše je metenico tako odsukati, da vrat sam na sebi nepoškodovan ostane. To se pa najlažje zgodi, če se pesa prime z levico, metenica pa z desnico, potem zasuče na nasprotno stran, da metenica v roki ostane.

Ker se pesa ali rona v gospodarstvu tako mnogostransko da porabiti, toraj je treba kolikor mogoče si prizadevati le dobre sorte saditi, katerih pridelovanje se tudi izplača. Med dobrimi sortami pa zasluži zlatorumena valjasta pesa prvo mesto, ker vse prednosti naših najboljših doz-daj pridelovanih sort v sebi združuje. Ker je valjaste podobe, daje tudi največi pridelek glede množine ali mase. Ker velik del njenega korena nad zemljo raste, nabira tudi več redivnih snovi. Metenica je sicer bolj mala, ali to celega pridelka nič ne zmanjšuje in neprilichnosti sort s košato metenico pri podiranju zemlje izostanejo. Starejši listi ne popuščajo za seboj nerabljivega vratu, ampak rane odtrganih listov se hitro zacelijo in tako noben del korena ne gre v zgubo. Meso je prav trdno pa vendar ne trdo, kar varuje, da se posamezne pese pri nakladanju in razkladanju ne razdrobijo. Znotraj ima zaporedoma bele in rudeče obroče, na zvonajno stran pa rudečerumeno in gladko kožo. Tanke korenine so prav kratke, da še jih prst ne more poprijemati in držati.

Nekoliko drugačna je Erfurtska orjaška skleničasta pesa ali mora, ki se sme brez vgovora med naj debelejše sorte rone prištevati. Ima dobro meso in obilno rodi. Slednjič je še vsega priporočila vredna gornjevaška rona. Je bolj obla, stisnjena in ima vse lastnosti, ktere od dobre rone zahtevamo. Koren je debel in dober, obilno rodi in je tudi s slabejšo zemljo zadovoljen.

Seme teh priporočenih sort se dobiva v vsaki semenski kupčiji. Tu v Mariboru pri g. Berdajsju.

Sklepamo pa svoj spis z željo da bi se razne sorte rone ali pese kmalo prav vdomačile po Slovenskem v korist živinoreji in gospodarstvu sploh.

Kaj je storiti, kader teleta dobijo drisko?
Pred vsem drugim je treba diete, t. j. da se živinčetom ne daje, kar si bodi jesti in piti. Na starke dojenčkov se mora posebno pazno gledati. Pokladati se jim mora le čista nepokvarjena klaja, nikdar kisló ali celo plesnivo seno, kar vse prebavljanje moti. Pa tudi prevodena in napihujoča hrana mladičem škoduje. Ti se morajo v takih primerlejih toplo držati in trebuh se jim s toplo odejo oviti. Vsako drugo uro daje $\frac{1}{2}$ maselea gomiličnega in fenhelovega čaja, kteremu se $\frac{1}{4}$ lota stolčenega cimeta in kavina žličica magnezije priimeša.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Volitev — nezaupnica.) Volitev deželnega poslanca za Notranjsko bode 3. aprila, a kandidata še zdaj nimamo. G. Vilhar bi bil imel pač veliko glasov za se, toda odločno se je izrekel, da kandidature ne sprejme. Nekteri volilci bi najraje imeli domačega kandidata, ki pozna potrebe Notranjcev in izbrali so si bivšega senožeskega župana, g. Zelena, določnega narodnega in skoz in skoz zanesljivega moža. Volilci bistriškega okraja pa nameravajo voliti g. Debevca, predsednika banke „Slovenije“, ki je se svojo kupčijo z lesom po ondotnih krajih jako znana oseba. Pa tudi mladoslovenska stranka noče zaostati ter bi najraje v deželni zbor spravila kakega svojih privržencev. Čutivši pa, da z odločnim Mladoslovencom gotovo propadejo, sklenili so priporočati g. Petra Grassellija, ktereга tudi Staroslovenci čislamo, ker ni širokousten kričač. G. Obreza je bil v nedeljo na Raketu napravil shod volilcev, da bi se zedinili o kandidatu, pa prišlo jih je od 107 le šest, ki so g. Grassellija proglasili za kandidata. Iz tega je razvidno, da se volitev ne bo tako častno vršila, kakor pred leti, če se volilci sami o pravem času ne porazume in izmed imenovanih izvolijo si enega samega kandidata. *) Najbolj so te razdvojenosti veselili nemčurji, ki celo upajo, da zmaga njihov kandidat, ktereга pa še niso postavili. To je seveda le sanjarija, a znamenito in pomenljivo je, da si nemčurji drznejo kandidata staviti v kmečkih občinah, ktere so dosihmal priporočene kandidate volile skoro enoglasno. Kedar zvem, kateri izmed imenovanih kandidatov ima največ upanja zmagati, vam o tej reči še enkrat pišem.

„Slovenec“ je zvedel, da cesar popotovaje v Dalmacijo, se utegnejo en dan muditi tudi v Ljubljani. Slovenski narod bi gotovo navdušeno pozdravil svojega vladarja ter pokazal, da ga navdaja stara vdanost in zvestoba do najvikšega prestola, dasi si naši liberalci na vso moč prizadevajo spodkopati jo in prostemu ljudstvu vzeti vse zaupanje.

Vipavski volilci so v „Slovenca“ g. Razlaga izrekli nezaupnico, ker se ni pridružil interpelaciji zastran volitev za kupčijsko zbornico, dasi je bil pri volilnem shodu na Zemoni obljubil vprašati jih za mnenje, preden bode kaj pričel ali opustil, kar zadeva korist slovenskega naroda in osobito njegovih volilcev. G. Razlag je dobil od Slovencev že več nezaupnic, a zmerom zastonj, ker on hoče biti vedno modrejši, nego vsi drugi ljudje. Tukajšni dopisnik graške „Tagespošte“ meni, da nezaupnica ni posebno odlična. A kedaj je še ktera nezaupnica bila odlična? Dalje tudi trdi, da s to nezaupnico hoče „Slovenec“ na vsak način le širiti nezaupnost do zmernega in previdnega voditelja mladoslovenskega.

*) Se je že zgodilo. G. Grasselli je edini kandidat. Vr.

Pa pri nas že vrabci na strehah čivkajo, da Razlag ni več voditelj niti mladih niti starih, kar se je v deželnem zboru očitno pokazalo, ko se za predloge Razlagove večidel živa duša ni zmenila. Sicer pa so ti nemčurski pisarji res strašno čudni ljudje. Oni dan so tukajšni nemčurski listi povzdigovali Razlaga ter priporočali ga Slovincem za voditelja, ker je take koristne predloge stavjal v državnem zboru. Če so bili ti predlogi res tako koristni, zakaj pa so nemški liberalci proti njim glasovali; če pa niso bili koristni, kako si drznejo ti ljudje nam koga vsilovati? Ali mar res mislijo, da ne vemo, kdo pospešuje pravo našo korist?

Iz Celja. (Stremayer-jevi groši, dr. Krušič, † — svečava). V prvih dnevih t. m. je razposlalo naše okr. glavarstvo vsem župnijskim uradom naznanilo, da se bodo letos zopet ubogi nižji duhovniki obdarovali s podporo onih 500.000 gld., ktere je dunajski drž. zbor pred 4 leti prvič privolil dati iz vernega zaklada tistim duhovnikom, ki so seveda dobri državljani v smislu okrajnih glavarjev. Obrok za vlaganje prošenj postavljen je do 28. aprila. Da pa nihče ne prezre milostne ponudbe, je letos pri nas ukazano, da se prejem tega oglasa mora potrditi in glavarstvu vrnoti s podpisi dotičnih gospodov. — Ko se je prvič o tej podpori revnih duhovnikov v drž. zboru govorilo, je slavni poslanec Greuter rekel: Jaz poznam naše nižje duhovništvo, ono je res ubogo, a ponižati se ne bo dalo, ono pomanjkanje trpi, a rajši ga še bo tudi v prihodnjic trpelo, kakor da bi se tako ponižati dalo, da bi od svetne vlade milosti prejemale na sramotni način. Greuter sicer bistra glava — ni bil nezmojljiv. Stremayer ima veliko krdelo prošnikov za razpisane groše, ktero še vsako leto raste ne samo na Tirolskem, kjer so duhovniki res silno vbogi, temuč tudi pri nas, kjer še plača duhovnikov posebno gg. kaplanov ni preslaba. Novine so nam poročale, da l. 1874. bilo je v našej škofiji okolj 253 duhovnikov prošnikov za to podporo. To je lahko razumiti, ako ne pozabimo, da je denar sploh zapeljiv in da okr. glavarji z drugimi uradniki prigovarjajo za te groše prositi in da še posamezni gg. dekani, ki se za to podporo poganjajo, druge gospode za seboj potegnejo. — Da se borno plačanim duhovnikom plača zviša, to mora vsak dobro misleč človek hvaliti, pa da cesarske gosposke hočejo s tem cerkvenim denarjem le tiste poplačati, ki so v političnih djanjih njim po volji, to je napačno in stori sramotno celo podporo za vsakega, ki njo prejema. Jasno ko beli dan je, da je nečastno te podpore prositi posebno za tistega, kteremu ni železna sila. Gospodje, ki preudarijo, da s tem v svoji veljavi pred svetom kolikor toliko zgubijo, ne bodo letos še pri tolikem siljenji za te groše prosili. Na Pruskem se ni edin kat. duhovnik najšel, ki bi bil za ktero še tako mastno cesarsko farno prosil, čeravno je vlada to želela. —

Včeraj je pri svojih stariših v Medlogu pri Celju umrl g. Martin Krušič, doktor vsega zdravlilstva, za jetiko komaj 30 let star, previden se sv. zakramenti, ki je po dovršenih šolah še le drugo leto bil zdravnik v Celji. Rajni bil je sin poštenih kmečkih starišev Martina in Mice Krušič, ki so svoje otroke brez velikega premoženja že skoraj vse lepo preskrbeli. Ivan je profesor, France hišni posestnik v Celji, Jakob kaplan in Vincenc je že sedmošolec, dve hčeri ste omoženi, ena je še samica. V nobeni družini na zemlji ni popolnega veselja in tako tudi tukaj. Naj bo pošteni žlahti v tolažbo sočutje, ki se je pokazalo danes pri pokopu. Ne le veliko kmetov, temuč tudi vse mesto bilo je zastopano. Slovenci občutimo zgubo takih mladih narodnih mož toliko bolj, ker so redki. Daj mu Bog večni mir! Pri jami je č. g. opat molil za rajnega narodnjaka, ki ima le slovensko žlahto — nemški. Dijaki peli so slovenski. — Našemu mestu proti ponočna tema, ker delniško društvo, ki je še le pred par leti gazometer postavilo, prišlo je na kant. Govori se, da se je vsa stavba prevelikansko napravila in da celo podvzetje hočeta 2 mestjana kupiti.

Iz Frauheima. (Podiranje cerkve — osepnice.) Začeli smo dozdanjo dosluženo cerkvo sv. Ane razdirati in podirati. Radi bi svoji patroninji postavili lepšo svetišče. Med tem imamo za naprej v Frauheimu le eno in sicer rano službo božjo ob nedeljah in praznikih v stari zakristiji, ki se je za silo preuredila v kapelo. Pozna božja služba se pa obhaja v Planincah v tamošnji veliki kapeli. Večernice bodemo imeli v Planincah in doma v Frauheimu. — Po naši fari zdaj hudo razsajajo osepnice. Pet po šest bolnih ljudi štejejo posamezne hiše. Pri Razbončanovih je v 4 dnevih umrlo četvero mladih ljudi. Še hujše pa neki razsajajo osepnice v slivnički fari zlasti v Račah. Bog nam daj brz toplejšega vremena. Delo hudo zaostaja, živini pa je začelo klaje, ali krme pomenjkovati. Pravijo, da je po nekaterih krajih tudi vinska trta pozebila. Za ozimino se pa sploh bojimo. Bog pomagaj!

Iz Zreč pri Konjicah. (Sumljiva smrt.) A. Silli, lončar je že veliko let po svetu potoval. Več časa že je v Vitanji delal pri nekem lončar. mojstru. Na dan sv. Štefana je še bil v neki krčmi zunaj trga. Ker je snežilo, prosi za dežnik. Gospodar mu ga da in Silli se poda zvečer v trg domu po cesti, ne hudo vinjen. Na dan Svečnice zapazi nekdo truplo za vodoj v snegu blizu te krčme. Spoznajo da je to A. S. Dežnik je še bil pri njem in žepna ura, denarja pa ne. On si je že veliko denarja prihranil. Bil je skrben človek. Zato se pa sumi, da je bil umorjen zavolj denarja, in za vodo potegnjen.

Spoštovana gospa, stara mati Franciška Vukošek v Zrečah, je po kratki bolezni, previdena s sv. zakramenti 83 let stara 12. t. m. zjutraj umrla. Pogreb je bil sijajen.

Iz Slovengradca 9. sušca. (Pozor!) Neka jako zvita sléparka se od fare do fare klati. Pri mežnarjih pa tudi pri drugih ljudeh, ki so z duhovniki v kaki dotiki, poprašuje po duhovnikov denarstvenih razmerah, najbolj pa po njihovih duševnih kakovostih. Tudi cerkve in njene prostore skrbno opazuje. Konečno pa duhovnike po spovednicah in prebivališčih nadleguje. Navadno pravi, da je iz Maribora doma, in hčer bogatih že mrtvih starišev, da je bila 10.000 gld. posedovala, a da je njeni lansko leto v Marenbergu umrli mož vse zapravlil, in njo s tremi otročiči, kojih starejše je tri leta staro, brez vse pomoči zapustil. — Ker nima kaj živeti, je otroke v stanico zaprla in zapustila, sama za sebe pa sklenola smrt storiti. Neka nevidna moč jo je gnala danes v cerkev itd. Ko je slovengraški župnik iz spovednice vstal, in nje ni hotel več poslušati, je vzela neko steklenico in njo na usta nastavila, ter rekla: Nun erwarte ich hier den Tod! Zdaj pa tukaj smrti pričakujem. Da na tak način vsak v zadrego pride, se lahko ve. Tudi v Starem trgu in pri sv. Martinu je enako delala — in je brz ko ne zdaj na potu proti Konjicam. Posvetna oblast je na njo že upozorovana.

Iz Terbovelj. (Strašna smrt pod zemljo.) V premogovih jamah Zagorskih podpisalo je četrtek 3. t. m. 5 knapov. Enega je udarla voda in šuta kar sama iz štolna (rov), da še menda ozdravi. Druzega so prvi dan mrtvega izkopali. Tri pa je zaprlo v praznem rovu okoli 6 sežnjev dolgem. Kar koli mogoče, storili so jih rešiti, ker pa je bilo udrlega blata okoli 14 sežnjev na debelo, so še le sedmi dan do ubogih dokopali. Ko jim je bilo zraka, kateri da dihanje, zmankalo, so obnemogli, svojo knapovsko obleko glavi podložili, ter eden poleg drugega v smrtno spanje legli. Eden, ki se je smrti menda najdalje branil, narisal je še na borov steber s trdo šibro slovo: „Z Bogom, ljubi bratje molite za nas, in molite k sv. Barbari, da vas ne zadene taka strašna smrt, kakor jo mi tukaj globoko pod zemljo zdaj storimo“. Tri ali štiri dni in noči trpeli so toliki smrtni strah ino muko. Slovesnim pogrebom nesli so počivati mučenike toliko nevarnega rudarskega poklica. Trije zapustili so uboge udove in otročiče.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Za nas Slovence se nekoliko slabo kaže pri vclitvah od tistega časa, kar nam je liberalizem složnost razdril. Zato nas pa jako veseli slišati, da so naši slovenski nasprotniki, tako zvani Mladoslavenci, nekoliko bolj hladnokrvni postali. To se vidi pri volitvi novega poslanca na mesto umrlega dr. Koste, na Kranjskem. Zedinili so se vendar naposled v enem kandidatu g. Graselliju, posestniku in iskrenem rodoljubu slovenskem. Upamo, da bode zmagal! Te dni jo grof Brandis predložil v državnem

zboru prošnja 265 kmetov srenj zgornje-avstrijskih. Srenje prosijo, da se kmetom toliko poslancev voliti dovoli, kolikor njim po njih številu in donesku denarstvene in krvne dače gre; to se reče, da bi kmeti človek prav po liberalnem nauku v volilnem redu in pravici toliko veljal, kolikor plača na krvi in dači. Kajti po novem volilnem redu je postavno sploh liberalnim mestom odmerjenih 6 krat več poslancev, kakor kmetiskim prebivalcem. Pri obravnavi je blagi grof nasvetoval, naj se prošnja izroči posebnemu odboru. Ali liberalna večina je nasvet zavrgla: to se reče: niti razgovarjati se nečemo o tem, kar ti: „pauri“ zahtevajo. Vse prošnje so se vrgle pod liberalno klop. No, jezili se nad tem ne bomo! Vendar mislimo, da imajo Staročehi prav, ki vedno trdijo, da je najboljšo v tak rajhsrath voliti poslance, ki vanj — ne grejo. Tirolci so tudi teh misli. Volili so pretečeni mesec barona Dipauli ja s tem, da ne smeje iti v državni zbor. Takisto se bo zgodilo z g. Giovanelli-jem. Bržej ko ne bo tudi na nas Slovence prišlo odločiti se, voliti može, ki ne pojdejo v državni zbor, dokler se kmetiskim ljudem popolnem ne povrne — enakopravnost.

Ogrski minister Tisza, ki je zdaj kot minister izgubil poslanstvo, se svojim poprejšnim volilcem v Debrečino zopet ponuja za poslanca. Ali ti mu pomenljivo odgovarjajo: „mi smo te poprej volili zavolj tega, kar si nam obetal, pa ne zavolj tvoje osebe.“ To kaže, da novi minister niti pri svojih starih volilcih nima več popolnega zaupanja.

Izmed poročil iz vnanjih držav je najvažniše to, da je pravi kralj španjski Karl VII. zaroto, katero je nekdanji vojskovođa njegovega očeta, glasoviti general Cabrera, zoper njega snoval, srečno in popolnem zadušil. Vedno napreduje. Tako je prav!

Razne stvari.

(Zastran: katekizma svetega leta) dohajajo iz mnogo krajev prašanja, ali se nebi pri drugem natisu še dodale potrebne molitve in litanije. Nam se je kazalo, da tega ni potreba, ker se za svetoletno pobožnost potrebne molitve itak v slehernih molitvenih bukvicah nahajajo.

(Zastran dr. Jož. Krajnc), smo dolžni svojo opazko št. 11. toliko popraviti, da naši bralci pozvedo, da je rajni bil nekdanj iskren Slovenec, posebno od l. 1848.—50. Leta 1848, ko so v Gradcu živeči domoljubi, med njimi dr. Muršec, dr. Razlag, dr. Dragoni... ustanovili politično-literarno društvo: Slovenijo, bil je dr. Krajnc eden najdelavniših udov. Branil je naše narodne pravice po raznih časnikih in tudi v posebni nemško pisani knjižici. Leta 1850. in 51. je učil na graškem vseučilišču več predmetov juridičnih. Poznej

je moral Gradec zapustiti in se preseliti v Herrmanstadt. Večkrat ali vselej zastoj je prosil za kako mesto advokata ali notarja na Slovenskem. Njegov součenec in zdajni minister Stremayer mu je pomagal v Innsbruck. Narodni profesorski kolegij v Pragi ga je pozval na praško vseučilišče. Ondi je tudi umrl.

(Žganja pijan) človek jo obležal v pozni noči na trdem snegu ter nesrečno zaspal. Njegov pesek pa, ki ni bil pijan, je pri njem čuval. Ljudje v bližnji vesi so slišali cvilenje in lajanje zveste stvarice, ki njih je na pomoč klicala. Ali nihče si tega ni domislil. — V jutru je bil človek mrtev.

(Draga dekliška šola v Celovcu) bo stala svojih 180.000 gld. Večidel si njo želijo le liberalci, ki tamošnje dekliške učilnice ne trpijo in nje tudi razširiti nečejo, ker v njej učijo č. s. Uršulinarce. Da se tem ognejo naložijo sebi in svojim somestjanom ogromne stroške. Razširjenje uršulinske šole nebi več koštalo, kakor 6000 gld. Aboten pa drag strah pred Uršulinarcami!

(Smo mi Slovenci ali Nemci?) Dva učitelja, ki sta za to plačana, da potujeta in ljudi v kmetijstvu podučujeta, sta se napovedala, da prideta te dni na Laško kmetov podučevat seveda nemški, ker slovenski ne umeta. Dva soseskina zastopa sta odgovorila pismeno, da, ako bota slovenski učila, nju bodo radi poslušali, nemški ne umejo. Čudni so ti ljudje, ker menijo, da mora zavoljo njih vsak nemški znati!

(Iz pred celjske sodnije) 11. t. m. so porotniki krivega spoznali hudodelstva tatvine Anton-a Slomšek-a iz Ponikve, ki je bil v 6letno težko ječo obsojen. 12. t. m. France-ta Medved-a iz Trbovlj zavoljo uboja, ki je dobil 5 let. 13. t. m. Jakob-a Florjančiča iz Ptuja zavoljo oskrunjenja — 6 let težke ječe.

(Konji utegnejo postati dragi). Dobre 3½ — 7 let stare žebce kupuje naša vlada do konca maja. Bržej ko ne bodo tudi Francozi prišli po konje, ker njih na Nemškem ne smejo kupovati. Potrebujemo pa za svojo vojno više 10.000 konjev.

(Dravski most nad Borlnom) napraviti je ptujskemu okr. zastopu dovoljeno. Do l. 1877. mora most postaviti, zato pa sme 50 let mostnino pobirati.

(Učiteljska skušnja) za ljudske in mestjanske šole se bode letos v Gradcu vršila meseca aprila t. l. Kdor njo hoče delati, ta se mora do 28. t. m. pri ravnatelju (dr. Vrečko) izpraševalne komisije oglasiti.

(Javna zahvala). Savinski naročniki „Slov. Gospodarja“ bivšemu vredniku in zdajšnjemu Konjiškemu nadžupniku č. g. dr. Ulagi srčno zahvaljujejo za krepko, možato in nevstrašeno vredovanje in mu ob enem iz srca želijo na njegovem novem mestu srečo, milost in blagoslov božji.

Naročniki.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	60	4	25	5	—	4	40
Rži	4	10	3	40	4	—	3	10
Ječmena	3	70	3	—	2	40	—	—
Ovsa	2	20	2	—	2	60	1	90
Turšice (koruze) vagan	3	—	2	75	3	20	2	50
Ajde	2	60	2	45	3	—	2	20
Prosa	3	50	3	10	3	20	2	20
Krompirja	2	10	1	80	2	—	2	—
Sena cent	1	80	2	—	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	25
„ za steljo	—	80	1	—	—	80	—	85
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine	—	28	—	24	—	26	—	24
Svinjetine	—	29	—	24	—	36	—	28
Slanine	—	34	—	32	—	36	—	30

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	167	—
Ažijo srebra	105	—
„ zlatá	5	24

Loterijsne številke:

V Trstu 13. marca 1875: 77 5 52 12 48.

Prihodnje srečkanje: 27. marcija 1875.

Pri Seitz-u v Gorici

so prišle lani — pa prepozno — na svetlo bukve:

Sveti veliki teden

in

Velika noč,

ali

cerkvena opravila tega svetega časa
v latinskem in slovenskem jeziku s pravili za
duhovne in pojasnili za ljudstvo.

3—3

Sestavil

Andrej Marušič,

učitelj vérstva na c. kr. gimnaziji v Gorici.

Na prodaj so pri založniku Seitz-u v Gorici; — pri M. Gerber-ju, Giontini-u, Kleinmayer-ji & Bamberg-u, Lerher-ji in Nieman-u v Ljubljani; — pri C. Tandlerji v Novem mestu; — pri Leyrer-ji v Mariboru — pri T. Drexel-ju in Geiger-ji v Celji; — pri Bertschinger-ji & Klein-u in pri Klecinayer-ji v Celovcu. — Naročjeje se lahko tudi pri vseh drugih bukvarjih, ali pa naravnost pri založniku Edv. Seitz-u v Gorici za poštno povzetje (Postnachnahme).

Cena jim je mehko vezanim 1 gold. 50 krajc.; trdo vezanih cena se ravna po tem, kakor so lepše in draže ali manj lepo vezane.

Pirhan in Pok.

Oznaniło.

Kdor ima več vinskih droži skupaj, ta jih lahko in po najboljši ceni proda pri tukajšnjima trgovcema v gosposki ulici Nr. 110.

Maribor v marcu 1875.

Pirhan in Pok,
trgovca.

2—3

Pirhan in Pok.

Anton Scheikel v gosposki ulici v Mariboru.

1—2

Oblačila za spomlad in leto.

se priporočujejo v

bogati zalogi oblačil

gospoda **Antona Scheikel-a** v Mariboru
(v gosposki ulici.)

Vsa oblačila so njegovega lastnega dela in dobro narejena.

Spomladna obleka

iz domače voljne	od 22 gld. naprej	francosko blago	od 25 gld. naprej
jako fino blago	„ 26 „ „	jako fino blago	„ 30 „ „

Talarov za čč. gg. duhovne

iz peruvijena	od 17 gld. naprej	Rajosa ali Ripsa	od 13 gld. naprej
-------------------------	-------------------	----------------------------	-------------------

je vedno v zalogi pripravljeno. Naročene stvari se takoj naredijo; in če se kaj želi na ogled, se hitro in na vsako mesto pošle. Nevseče reči se franko retour tudi nazaj vzemejo.

Anton Scheikel v gosposki ulici v Mariboru.